

CALBÓ, Josep; PARDINI, Giovanni; RIGOLA, Miquel (ed.). *The nitrogen cycle and Sustainability: a multidisciplinary approach*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 270 p.

CANTÓN I PLAYA, Pere. *Les comarques gironines, del paleolític als visigots*. Salt: Edició de l'autor, 2001. 560 p.

CARBONELL, Eudald; MOSQUERA, Marina. *Las claves del pasado, las llaves del futuro*. Tarra-gona: Arola, 2000. 204 p.

CASERO, Just M. *Quiosc*. Girona: CCG, 2001. 336 p.

CASTILLO, Maria Àngels; BAS-TART, Jordi. *Sortides amb família. L'Empordà i la Serra de l'Albera: excursions i activitats; Salinas, Bassegoda, l'Albera, de Figueres al Cap de Creus*. Barcelona: Pòrtic, 2001. 154 p.

COLOMER, David. *Danys col·laterals*. Barcelona: Quaderns Crema, 2001. 181 p.

COLOMER, Josep; SERRA, Manel. *El Ripollès: coneguem l'entorn de Campdevàrol*. Campdevàrol: ed. de l'autor, 1999. 144 p.

CUARTIELLA, Maria Mercè. *Cuando las cosas van mal*. La Laguna: Ayuntamiento de La Laguna, 2000. 175 p.

CUÉLLAR, Alexandre. *Altres temps, altres hores*. Girona: CCG, 2001. 304 p.

DD. AA. *Joves escrits: premis juvenils de creació literària de la vila de Roses (1996-2000)*. Solsona: Comunicacions, 2000. 200 p.

DD. AA. *II Taller Internacional de Gestión Universitaria. Actas de las ponencias y comunicaciones*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 278 p.

DD. AA. *Societats pluriculturals i educació: la interculturalitat com a resposta*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 213 p.

La geografia parroquial serveix per controlar el territori, la referència al salpàs és un exemple clarificador. Davant de la parròquia hi havia el rector, una figura estretament connectada amb el poble pel seu origen social —procedia sobretot dels estrats superiors de la pagesia—, però que hi tornava, després de passar pel seminari, investit d'un caràcter de notable local. Val la pena remarcar que és en aquest apartat on l'autor trenca algun tòpic encara imperant sobre la situació material i cultural del rector de parròquia rural, el qual, però, cal entendre com una peça més; ja hem dit que el llibre parla, sobretot, de la participació dels laics en l'església. Així, l'autor fa un repàs d'institucions com les obrieres parroquials —on estudiava les dotacions i les dificultats per fer front a les necessitats derivades de l'engrandiment dels temples o la seva ornamentació—, de les relacions amb el govern de la universitat i l'elecció dels obrers, per passar a tractar una altra institució en la qual la sociabilitat local trobà el nexa d'unió entre allò religiós i allò festiu o purament lúdic: la confraria.

L'obra acaba amb l'anàlisi de com l'Estat liberal instaurat en el segle XIX afectà les institucions parroquials. La supressió del delme i la primícia van representar un cop fort per a la parròquia i els rectors, en part compensat pel Concordat de 1851. I tan o més importants que aques-

tes mesures van ser les relacions imposades per la nova societat liberal a l'interior de l'Església-comunitat, però això forma part d'un altre capítol de la història que ja no figura en aquest volum.

Com es pot veure ens trobem davant d'una obra important, que s'haurà de citar en tots els estudis sobre la parròquia, però també d'una obra per ser llegida per tota persona que vulgui entendre el pes de l'Església a les societats rurals de l'Antic Règim. Sens dubte, serà un llibre de referència.

Pere Gifre i Ribas

Una nit de xerinel·la a les tavernes d'Olot

GIRONA, Àngel i OLLER, Joan
Cançons d'Olot
Editorial: Llibres de Batet
Any: 2001

«Aulot è molt verd / Aulot è molt maco / A l'estiu fa calor, / A l'hivern hi fa fred / Però tabé / Tant l'istiu com l'hivern è molt maco», diu la lletra d'un dels temes inclosos en un llibre i CD d'Àngel Girona i Joan Oller que s'ha editat aquest estiu amb l'explicít títol de *Cançons d'Olot*. No és el primer cop que a la capital garrotxina es publica un recull sonor de cançons de taverna —el precedent immediat és *Reputricànticus*, enre-

gistrat el 1981— i no obstant això *Cançons d'Olot* ha esdevingut un producte inèdit perquè els temes estan acompanyats d'una notable documentació complementària. Reuneix la temàtica irònica per fer xerinel·la (com la cançoneta de Carles Fontfreda i Antoni Brossa —els Déu ni Duo— a la qual pertany l'estrofa que obre aquest article), en la qual es mantenen els modismes de la parla olotina, al costat d'arranjaments de cançons tradicionals d'origen molt reculat, quasi tots fruit d'un important treball de recerca entre el supervivents d'aquella generació que matava les hores als hostals i anava transmetent o improvisant cançons de divertiment i una versió cantada de la Coral Croscat de la sardana *Adéu vila d'Olot*, composició del mestre Casanova amb lletra de Francesc Bartrís. La lògica desaparició dels vells intèrprets i molts dels espais d'esbarjo tradicionals fa especialment oportú aquest recull, on queda retratat un fragment de la rebotiga del tarannà d'Olot. L'han subtitulat *A les set per als que tinguin set*, que és el crit de guerra amb què la colla a la qual pertanyen Girona i Oller es mobilitza alguns cap de setmana per fer barrila, assumint —per dir-ho d'alguna manera— la responsabilitat de mantenir en vida el llegat del costumari local que la guerra i el franquisme quasi van fer desaparèixer. Aquest recorregut enolegmusical, a Olot té un nom ben especí-

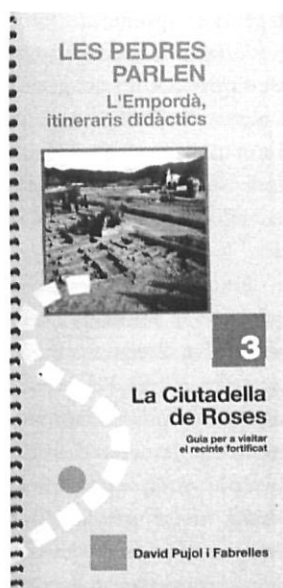
fic, *Vi Aneuís*, utilitzat també per completar el nom del llibre i el CD.

Cançons d'Olot proposa setze temes: *Adéu vila d'Olot* i *Aquesta primavera*, *Au xamanec* (una música tradicional arranjada per Toti Torrent que arrenca amb l'evocació «Vino viníto / Que entras por la boca / Y sales por el pito»), *Aulot è molt verd* (la citada cançó dels Déu ni Duo, que conté estrofes tan irreverents com «Tenim unes festes / amb molt de caliu. / Un ajuntament nou / que ens ha costat un ou / i per sort / ja tenim la Maria Àngels Feliu. / Jo no hi airé, / poca hi airem / a fora d'Aulot / ara que ja hi som tots»), *Des de Batet* i *A la sombra d'una alzina*, esmentades al principi, *El Camer de Pi* i *Margall* (una descripció de l'ambient prostibulari de determinades zones de la vila), *El camo del vi* (els militars borratxos en són els protagonistes), *El mamimer* (adaptació a les circumstàncies olotines de l'havanera *Mariner de terra endins* de Josep Bastons), *La mestressa i el cabrer* (fa referència a aventures amoroses mal vistes; no pot faltar mai en un recital de taverna), *El Nardo* (una joia del patrimoni musical olotí: el pasdoble dedicat al torero local del mateix nom, compost per Francesc Casanova i amb lletra de Joan Casulà, lleugerament variada per homenatjar les davallades etíliques del germa d'El Nardo); *En Pere Sac i Cortes* (l'aventura d'una nit de pluja d'en Pere Juvinyà); *Fica-li noia* (la clàssica cançoneta tradicio-

nal de lletra políticament incorrecta, arranjada a ritme de rock pels Xucu-Pa), *L'aigat d'Olot* (el document cantat que certifica les inundacions de Sant Lluç del 1940 i que serveix al borratxo de torn per advertir: «fa més mal l'aiga que el vi») el *Reputricànticum* (l'olotínissima cançó irreverent, tot un himne a les nits de sarau garrotxines) i *Som tres xicots* (la targeta de presentació de tres joves que, pel que sembla, no hi ha manera d'aparellar).

Editat per Llibres de Batet i Ràdio Olot (en motiu del seu cinquantenari), els textos d'Àngel Girona i Joan Oller que complementen els enregistraments de *Cançons d'Olot* permeten conèixer alguns dels personatges que s'esmenten a les tonades —molts, ben vius—, els ambients descrits en les lletres (molts hostals han tancat i només uns pocs sobreviuen— i els probables autors dels temes. Entre aquests, ressenyen de manera especial el paper d'un home, en Pere Juvinyà o Pere Pelut (el que surt a *En Pere Sac i Cortes*), a qui s'atribueixen el *Reputricànticum* i *L'aigat d'Olot*. Va ser un home senzill, sense cap mena d'estudis, nascut a la Pinya el 1880 i mort a Olot el 1947, que va treballar a la Cooperació (la desapareguda empresa tèxtil Cooperació Fabril) i que els més grans de la ciutat encara el deuen recordar tocant el flabiol en el seguici dels gegants.

Ramon Esteban

Guies per al caminant

PUJOL I FABRELLES, David.

Les pedres parlen.
L'Empordà,
itineraris didàctics.

- 1. Sant Pere de Rodes.**
1999. 48 pàg.
- 2. La Mare de Déu del Mont.**
1999. 72 pàg.
- 3. La Ciutadella de Roses.**
1999. 36 pàg.
- 4. La Catedral de Castelló.**
2001. 36 pàg.

Sèrie editada pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà i pels ajuntaments implicats.

Aquestes quatre guies, editades amb gran cura, polides i rigor, i amb un aconseguit sentit pràctic, pretenen ni més ni menys acompanyar el caminant, l'excursionista, en el coneixement del país a través d'alguns dels elements patrimonials més emblemàtics de l'Alt Empordà.

Són itineraris per fer caminant: «el país es coneix

amb els peus»; per recórrer un sector concret del territori, breu i limitat: «més que de veure moltes coses, es tracta d'observar bé, d'endevinar el ressò d'un sentiment o d'una intel·ligència en la determinada disposició d'unes pedres». David Pujol qualifica aquests itineraris de didàctics, essencialment perquè volen ser divulgadors, és a dir, fer planeres i entenedores les coses complexes, sense renunciar al rigor ni a la precisió; perquè estan pensats i escrits amb mentalitat pedagògica, és a dir, amb la voluntat d'ajudar, de proposar i suggerir camins, situacions i accions; i perquè s'adrecen explícitament a mestres i educadors d'infants i joves (i no tan joves), preocupats per educar en harmonia amb la naturalesa i per construir una identitat cultural sòlida.

Les guies comencen situant el caminant amb l'ajut de mapes, croquis i descripcions breus del territori a trepitjar. Els itineraris proposats en cada cas (set per pujar a la Mare de Déu del Mont!) són d'una concreció i detallisme fenomenals, i estan complementats amb abundants fotografies i amb indicacions precises del temps que cal per completar-los.

Tan importants com els itineraris són els annexos, que inclouen suggeriments per preparar la ruta i treure'n profit un cop a casa; taules d'orientació, poesies i